

Dirk de Vries 1892-1981

Dirk Sjoukes de Vries wordt geboren op 13 maart 1892 in Menaldum als zoon van Sjouke Klazes de Vries (1865-1939) en Geiske Dirks de Boer (1863-1949). Hij groeit op bij zijn ouders in het Kooihuis met het huisnummer 274, later 343 en 385, nu Ryksstrjitwei 9 onder Menaldum. Het is de arbeiderswoning van Pieter Minnes Dijkstra (1856-1918), die boer is op de plek van het huidige Mieddyk 41. Sjouke werkt vanaf zijn trouwdag in mei 1889 bij boer Dijkstra en vanaf diezelfde datum woont hij met Geiske in het Kooihuis.

Dirk is zeven jaar, als op 11 augustus 1899 zijn zusje Hiltje wordt geboren. Hij gaat in die tijd waarschijnlijk in Menaldum naar de lagere school. Dat zal de hervormde CVO-school zijn geweest, waarvan meester Rein Bakker (1868-1945) tussen 1892 en 1933 hoofdonderwijzer was. Dirk en Hiltje zullen beide bij hem in de klas hebben gezeten.

Dirk (24) trouwt op 25 mei 1916 in Menaldum met Japke Abes de Jong (24). Japke de Jong is geboren op 26 november 1891 in Menaldum. Ze is de dochter van gardenier Abe Jans de Jong (1852-1922) en Trijntje Alberts Alberda (1859-1929). Ze heeft drie oudere broers, waarvan de oudste, Jan (1882) al in 1891 komt te overlijden. Negen maanden later wordt als laatste in het gezin, Japke geboren. Ze wonen op de Warnserbuorren, in het huis nummer 257. Dit huis is waarschijnlijk afgebroken, want het huisnummer is in 1955 komen te vervallen. De tweede broer van Japke is Albert (1884-1963), die in maart 1912 verhuist naar de inrichting Dennenoord in Zuidlaren. Tussen februari en december 1914 is Albert nog even bij zijn ouders in Menaldum, maar gaat daarna weer naar Zuidlaren. Uiteindelijk zal Dennenoord zijn thuis worden. Later zullen Dirk de Vries en zijn zoon Sjouke, hun zwager en oom Albert hier regelmatig gaan opzoeken en hem verjaardagscadeautjes brengen.

Enige en algemene kennisgeving
Heden nam de Here tot Zich onze beste zwager en oom
Albert de Jong,
op de leeftijd van 79 jaar.
Menaldum:
D. Sj. de Vries
T. de Vries—Looijenga en kinderen
Degenen, die de overledene de laatste eer willen bewijzen, worden hierbij uitgenodigd. De begrafenis is bepaald op woensdag half twee, vanuit „De Weme”, Zuidlaren, „Dennenoord”, 14 dec. 1963

BURGERLIJKE STANDEN

MENALDUMADEEL, van 19 t.m. 25 Sept.
Geboren: te Berlikum, Pieter, z. v. Klaas Nieuwhof en Tjitske Bergema; Dirk Simon, z. v. Willem Renzema en Jitske Ponne. Gehuwd: Tjibbe Snieder 26 jr. en Dirkje Smits 26 jr. te Beetgum; Pieter Bakker 23 jr. en Sjoukje Herder 18 jr. te Menaldum. Overleden: te Menaldum, Marten de Jong 62 jr. ongeh.

Franeker Courant 1948.

Broer Marten de Jong (1886-1948) verhuist in 1919 naar de weduwe Jorna in Huizum. Eind 1920 is hij terug bij zijn ouders in Menaldum, die dan op huisnummer 84, later 96 en Mieddyk 32, wonen. Beide broers van Japke zijn vrijgezel gebleven.

Na hun huwelijk in mei 1916 gaan Dirk en Japke naar de boerderij aan de Mieddyk 39, in die tijd met het huisnummer 333 en later nummer 371. Vader Sjouke de Vries heeft de boerderij gekocht van de erfgenamen van de in 1915 overleden molenaar Bonne Meersma.

Dirk is gardenier, ze huren grond in de omgeving voor de verbouw van akker- en tuinbouwgewassen en verder is er in de boerderij een veestalling met ruimte voor acht melkkoeien. Ze wonen in het woongedeelte van de boerderij waar Bonne Meersma en zijn vrouw eerder woonden. De andere helft van het vooreind van de boerderij, de zogenaamde 'kleine woning' aan de kant van de Menaldumervaart, verhuren ze eerst voor één jaar aan de weduwe van Bonne Meersma, Elisabeth Veldinga (1859-1949) en haar dochter Gepke Meersma (1898-1984).

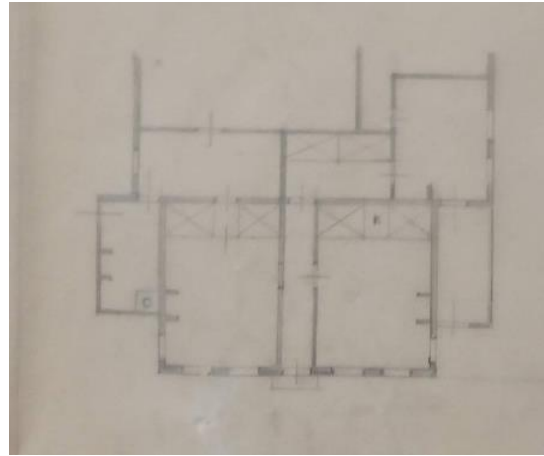
Nadat moeder en dochter Meersma zijn vertrokken, wonen tussen 1917 en 1921 de volgende huurders in de 'kleine woning':

Van mei 1917 tot mei 1918: kaasmaker IJbele Taekes van der Veer (1894) en zijn vrouw Hendrikje van der Vecht (1895).

Van mei 1918 tot mei 1919: arbeider Doeke Sjerps de Vries (1890), zijn vrouw Jantje Beimers (1891-1960) en hun dochter Wijke (1919).

Van mei 1919 tot oktober 1919: melkcontroleur Jentje Klazes Hiemstra (1895) en zijn vrouw Korneliske van der Eems (1895).

Van november 1919 tot mei 1921: arbeider Haje IJdes Hiemstra (1897-1972), zijn vrouw Tietje Feijes Zwager (1896-1972) en hun kinderen Sjoerdije (1920) en Taekeltje (1921).

De verhuurde 'kleine woning' op huisnummer 334, later 372, is het gedeelte links van voordeur. In het gedeelte rechts van de voordeur wonen Dirk en Japke op nummer 333, later 371.

Boerderij Mieddyk 39.

Na het vertrek van Haje Hiemstra als laatste huurder in mei 1921, verhuizen vader Sjouke de Vries (55) en moeder Geiske de Boer (57) van het Kooihuis aan de Ryksstrjitwei naar de 'kleine woning' aan de Mieddyk 39. Daarmee komen twee generaties De Vries op hetzelfde erf en onder hetzelfde dak te wonen. Dat wonen onder één dak geldt niet alleen voor Dirk en zijn vader Sjouke, maar ook voor Geiske de Boer en haar schoondochter Japke de Jong. Geiske is iemand die gewend is de leiding te nemen en dat zal, zo dichtbij elkaar wonend, voor Japke niet altijd even gemakkelijk zijn geweest.

Direct gevraagd een
DIENSTMEISJE.
D. S. DE VRIES, Miedweg, Menaldum.

Sjouke de Vries en Geiske de Boer in 1939.

Leeuwarder Courant 1924

Dirk en Japke krijgen samen drie kinderen: Sjouke (1917), Trijntje (1919) en Geiske (1937).

Zoon Sjouke de Vries wordt geboren op 9 september 1917. Later trouwt hij met Gerritje Dijkstra (22) uit Menaldum en verlaat de ouderlijke boerderij in 1942.

Dochter Trijntje (Tine) de Vries wordt geboren op 8 september 1919. In mei 1935 slaagt Tine de Vries voor het diploma 'costuumnaaien' aan de meisjesvakschool in Franeker.

Dirk de Vries en Japke de Jong met hun kinderen Sjouke en Tine rond 1934 op de stoep bij de voordeur van Mieddyk 39.

Dochter Geiske de Vries wordt geboren op 16 februari 1937. Een half jaar na haar geboorte overlijdt moeder Japke de Jong (45) op 25 september 1937, 's ochtends om half zes. Het tragische is dat ze zichzelf van het leven heeft beroofd, vrij zeker als gevolg van een post-natale depressie na de geboorte van haar dochttertje Geiske.

Eerder in deze zelfde septembermaand werd zoon Sjouke twintig en dochter Tine achttien jaar. Het overlijden van Japke en de omstandigheden waaronder dat gebeurde, zal diep zijn ingeslagen aan de Mieddyk 39 en bij andere nabestaanden. Japke haar ouders waren beiden al overleden. Schoonouders Sjouke en Geiske maakten het tragische overlijden van heel dichtbij mee.

Vader Sjouke de Vries (73) overlijdt op 11 november 1939, een half jaar nadat hij het 50-jarig huwelijksfeest met zijn Geiske vierde.

Vier jaar na het overlijden van Japke hertrouwt Dirk de Vries (49) op 6 november 1941 met Tietje Looijenga (41). Tietje is geboren op 10 augustus 1900 in Boksum. Ze is de dochter van Sjoerd Looijenga (1870-1951) en Baukje van der Woude (1876-1961). Sjoerd is aanvankelijk timmerknecht en later fouragehandelaar in Deinum. Tietje Looijenga trouwde in 1924 met

koopman Anne Bakker (1900-1937), de zoon van het CHU-Tweede Kamerlid Jouke Bakker (1873-1956) uit Menaldum. Na dertien jaar huwelijk komt Anne te overlijden, waardoor Tietje als weduwe achterblijft. Er zijn geen kinderen en Tietje is handwerkjuffrouw aan de christelijke lagere school in Menaldum. Haar schoonmoeder, de vrouw van Jouke Bakker en de moeder van de overleden Anne Bakker, is Stientje Alberts Alberda (1873). Stientje is de jongste zuster van de in 1929 overleden Trijntje Alberts Alberda. Trijntje was Japke haar moeder en dus de schoonmoeder Dirk de Vries. Wat er door het huwelijk van Dirk en Tietje feitelijk ontstaat, is dat Jouke en Stientje hun oomzegger Dirk de Vries, trouwt met hun schoondochter Tietje. Dit wordt door Stientje en Jouke Bakker om één of andere reden niet geaccepteerd. Ze zullen Dirk en Tietje na hun huwelijk jarenlang blijven negeren. Pas in hun laatste levensfase zal deze situatie ten goede keren.

Jouke Bakker (1873-1956), vader van de in 1937 overleden Anne Bakker.

Handwerkjuf Tietje Looijenga in 1933 bij het afscheid van hoofdonderwijzer Rein Bakker (1868-1945) van de hervormde CVO-school in Menaldum. De meest links staande persoon is de afscheid nemende meester Bakker. Rechts van Tietje staat meester Sjoerd Brouwer.

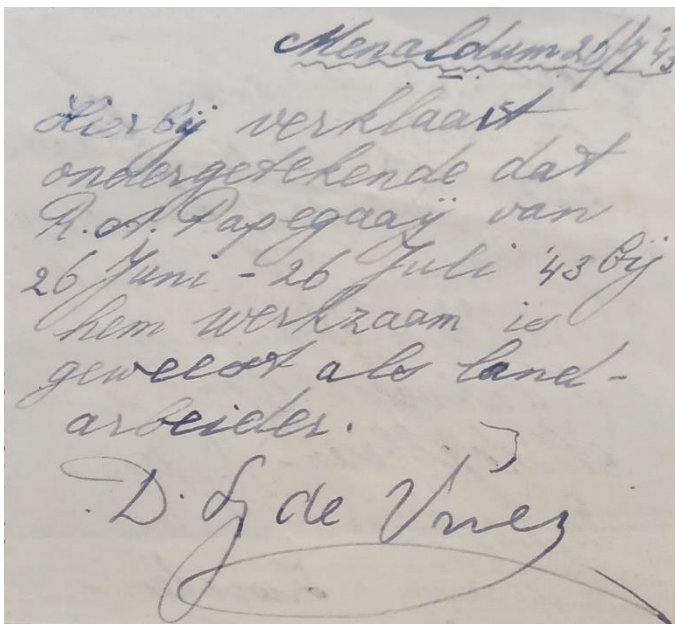
Dirk de Vries en Tietje Looijenga in 1941.

Op 11 maart 1943 gaan moeder Geiske de Boer, Dirk Sjoukes de Vries en schoonzoon Eeltje Klazes Osinga naar notaris Jan de Boer te Berlikum. Geiske schenkt Dirk de boerderij met het erf aan de Mieddyk 39 en het erfpachtrecht dat nog duurt tot 1 januari 1963. De jaarlijkse erfpacht blijft 29 gulden en 88 cent. Het geheel is gewaardeerd op 2.800 gulden. In dezelfde akte krijgen dochter Hiltje en schoonzoon Eeltje Osinga, die gardenier zijn in Berlikum, 2.800 gulden in contanten.

Een onderduiker bij Dirk de Vries in 1943

Reinier A. Papagaaij geeft in mei 1993 een boekje uit met de titel 'Mijn onderduiktijd in Menaldum'. De in 1920 in Vlissingen geboren Papagaaij is in 1943 op de vlucht voor de Duitse bezetters, die hem hebben aangewezen om in Duitsland voor hen te gaan werken. Er zijn in die tijd veel Nederlanders als onderduiker op de vlucht om aan deze dwangarbeid in Duitsland te ontkomen. Dat geldt ook voor Papagaaij, die op dat moment bij boekhandel Kemink in Utrecht werkt. Via contacten in de familie komt hij op 25 juni 1943 in Menaldum terecht, waar hij met hulp van onderwijzer Sjoerd Brouwer van de plaatselijke christelijke lagere school, een onderduikadres krijgt. Diezelfde avond komt Dirk Sjoukes de Vries hem ophalen met de mededeling dat ook zijn vrouw geen bezwaar heeft tegen de komst van Papagaaij, maar dat hij in de koestal zal moeten slapen en mee moet helpen met het werk op de boerderij en op het land. Zo belandt Papagaaij die avond op de boerderij van de familie De Vries aan de Mieddyk 39. Er zijn twee dochters, Tine en Geiske. Zoon Sjouke is dan al getrouwd en heeft het huis verlaten. Papagaaij verhaalt in zijn boekje over het werk dat hij doet bij de familie De Vries. Er moeten suikerbieten worden gedund en hij helpt met het wieden van onkruid in de aardappelen. Behalve aan het voor hem ongewone werk, moet hij ook flink wennen aan het eten dat hij krijgt voorgeschoteld. Het is stevige kost, waarbij na het vroege ontbijt, er om negen uur koffie is met een stuk roggebrood. Om twaalf uur is er warm middageten en om drie uur wordt

er thee gedronken. Daarna volgt om zeven uur het avondeten 'en zo rijgen de dagen zich in hetzelfde patroon aaneen', aldus Papagaaij. Zijn belevenissen beperken zich verder tot het bezoeken van de kerk, de 'Jongemannenvereniging' en het wandelen met dorpsgenoten, waaronder ook Tine de Vries. Dit alles gebeurt onder de dreiging van Duitse razzia's, waarbij jongens tussen de 18 en 25 jaar worden opgepakt omdat ze zich niet op tijd voor de arbeidsinzet hebben gemeld. Regelmatig van plaats wisselen hoort bij het onderduiken, want al na vier weken vertrekt Papagaaij naar een adres in buurdorp Slappeterp. Van Dirk de Vries krijgt hij een kort briefje mee, waarin deze verklaart dat R.A. Papagaaij van 26 juni tot 26 juli bij hem als landarbeider werkzaam is geweest. Vervolgens gaat ieder zijns weegs. Echter niet nadat de signalen dat Papagaaij een dagboek bijhoudt, nauwkeurig zijn onderzocht. In dat dagboek komen namelijk ook met naam en toenaam alle mensen voor die Papagaaij bij het onderduiken terwille zijn geweest. Mocht dit dagboek in verkeerde handen vallen, dan zou dat ernstige gevolgen hebben voor alle betrokken personen. Daarom is Papagaaij gedwongen het dagboek af te geven en is het vervolgens verstopt onder een grafzerk op het kerkhof. Na de oorlog kwam het weer tevoorschijn.

Briefje van 26 juli 1943 van Dirk de Vries aan Reinier Papagaaij.

Na het overlijden van vader Sjouke de Vries in 1939, is moeder Geiske aan de Mieddyk blijven wonen tot ook zij op 4 februari 1949 op 85-jarige leeftijd overlijdt.

De ouders van Tietje Looijenga, Sjoerd Looijenga (1870-1951) en Baukje van der Woude (1876-1961), komen na het overlijden van Geiske als huurders van 'de kleine woning' op nummer 372 te wonen.

Dirk Sjoukes de Vries is rond 1950 een aantal jaren notabele van de hervormde kerk in Menaldum. Verder is hij bestuurslid van de begrafenisvereniging geweest.

Waarschijnlijk is dochter Tine de Vries in 1956 aan de slag gegaan bij het hervormde kindertehuis Tjallingahiem aan de Huizumerlaan in Leeuwarden, want in 1983 wordt daar, na zevenentwintig werkzame jaren, afscheid van haar genomen. Bij haar afscheid krijgt ze voor haar werk in het kindertehuis en voor haar verdiensten voor de Menaldumer dorpsjeugd een koninklijke onderscheiding opgespeld.

Tine de Vries in de vijftiger jaren achter de boerderij Mieddyk 39. Met melk in de bussen en aardappelen in de kisten is het een echt gardeniersbedrijf.

In mei 1954 slaagt dochter Geiske de Vries aan de huishoudschool in Franeker. Ze leert verder en wordt gezinsverzorgster. Geiske (26) trouwt op 24 oktober 1963 met Tjerk Ykema uit Leeuwarden. Tjerk werd op 16 januari 1938 in Vrouwenparochie geboren als achtste en jongste kind van hoofdonderwijzer Auke Ykema en zijn vrouw Grietje Tuinhof. Na hun trouwen gaan Tjerk en Geiske aan de Hearewei 9a in Pieterbierum wonen, waar Tjerk een tuinderij is begonnen. In augustus 1992 wonen ze in Sexbierum.

Op 1 januari 1963 komt er een einde aan het in 1864 gevestigde erfpachtrecht. De toenmalige armvoogdij van Menaldum bestaat intussen niet meer. In de loop der jaren zijn de taken van de armvoogdijen door de gemeenten overgenomen. De komst van de Algemene Bijstandswet zal er debet aan zijn geweest dat ook de bezittingen zijn overgegaan naar de gemeenten. Op deze manier is de gemeente Menaldumadeel dus eigenaar geworden van alle 'earmlân' aan de Mieddyk. Nu het erfpachtrecht is komen te vervallen, is de gemeente volledig eigenaar geworden van de grond. De gebouwen zijn echter eigendom van erfpachter Dirk Sjoukes de Vries.

Op 25 april 1964 gaan burgemeester Dirk Torensma, namens Sociale Zorg Menaldumadeel, en Dirk Sjoukes de Vries (72), mede namens Tietje Looijenga, samen naar notaris Roelof de Vries in Dronrijp. Omdat er nooit een recht van opstal is gevestigd, vervallen samen met het erfpachtrecht ook de gebouwen volledig aan de gemeente. Dirk de Vries heeft als erfpachter weliswaar het recht om de gebouwen van Mieddyk 39 weg te nemen, maar dat is voor beide partijen geen optie. Om ook eigenaar te worden van de gebouwen, betaalt de gemeente er 22.000 gulden voor. Dirk de Vries verhuist met Tietje naar het huis aan de Mieddyk 38 in het dorp en de gemeente gaat op zoek naar een nieuwe huurder. Die is er in de persoon van veehouder Jan Althuis en zijn gezin van de Greatebuorren in Menaldum.

Tietje Looijenga (65) overlijdt op 25 mei 1966 in Menaldum.

Dirk Sjoukes de Vries (88) overlijdt op 12 maart 1981 in Menaldum.

